

De LEA 2015-2019: In verbinding voor Almeers talent

Almere is een complete en vitale stad en wil zich verder ontwikkelen naar een volwaardige stad met economische aantrekkingskracht voor de regio. Goed en divers onderwijs is onontbeerlijk voor de economische en culturele ontwikkeling van de stad en haar inwoners. Onderwijs vormt de ruggengraat van de stad.

Almere wil alle talenten van haar jonge inwoners tot ontwikkeling laten komen. Goed onderwijs laat kinderen ontdekken wat hun talenten zijn en waarin ze succesvol kunnen worden.

De focus van de LEA 2015-2019

Almere is toe aan haar derde Lokaal Educatieve Agenda. Sinds 2008 is veel geïnvesteerd in de kwaliteitsverbetering van het Almeerse onderwijs. Het vergt onderhoud om deze successen duurzaam te maken. Voor de periode 2015-2019 streven wij dan ook naar de borging van de successen uit de voorgaande LEA's.

De LEA 2015-2019 is tot stand gekomen in een periode waarin het sociaal domein volop in beweging is. De gemeente heeft sinds 2015 de verantwoordelijkheid voor vrijwel de gehele maatschappelijke ondersteuning van haar inwoners. Het inrichten van meer effectieve en efficiënte ondersteuning, met de focus op **preventie en samenhang** is één van de doelstellingen van de transities in het sociaal domein.

De totstandkoming van deze LEA is een proces van intensieve afstemming en verkenning van nieuwe thema's, verantwoordelijkheden en mogelijke samenwerkingen geweest. Schoolbesturen en gemeente zijn gezamenlijk gekomen tot een nieuwe focus voor de Lokaal Educatieve Agenda 2015-2019:

We kiezen voor het benutten van de talenten van alle Almeerse kinderen van nul tot 23 (plus) jaar.

Dit is een missie voor de hele stad en niet alleen voor 'het onderwijs'. Onderwijs staat in het leven van kinderen immers niet los van gezin en opvoeding, (jeugd)zorg, werk, sport en cultuur. Alle partners in het sociaal domein en de gemeente werken daarom samen om deze ambitie waar te maken.

Verbinding is hierbij het sleutelwoord. Verbinding tussen onderwijs en maatschappelijke partners, verbinding tussen ontwikkel- en leerlijnen, verbinding tussen professionals, verbinding tussen de gemeente en de schoolbesturen, verbinding tussen de schoolbesturen en andere maatschappelijke partners.

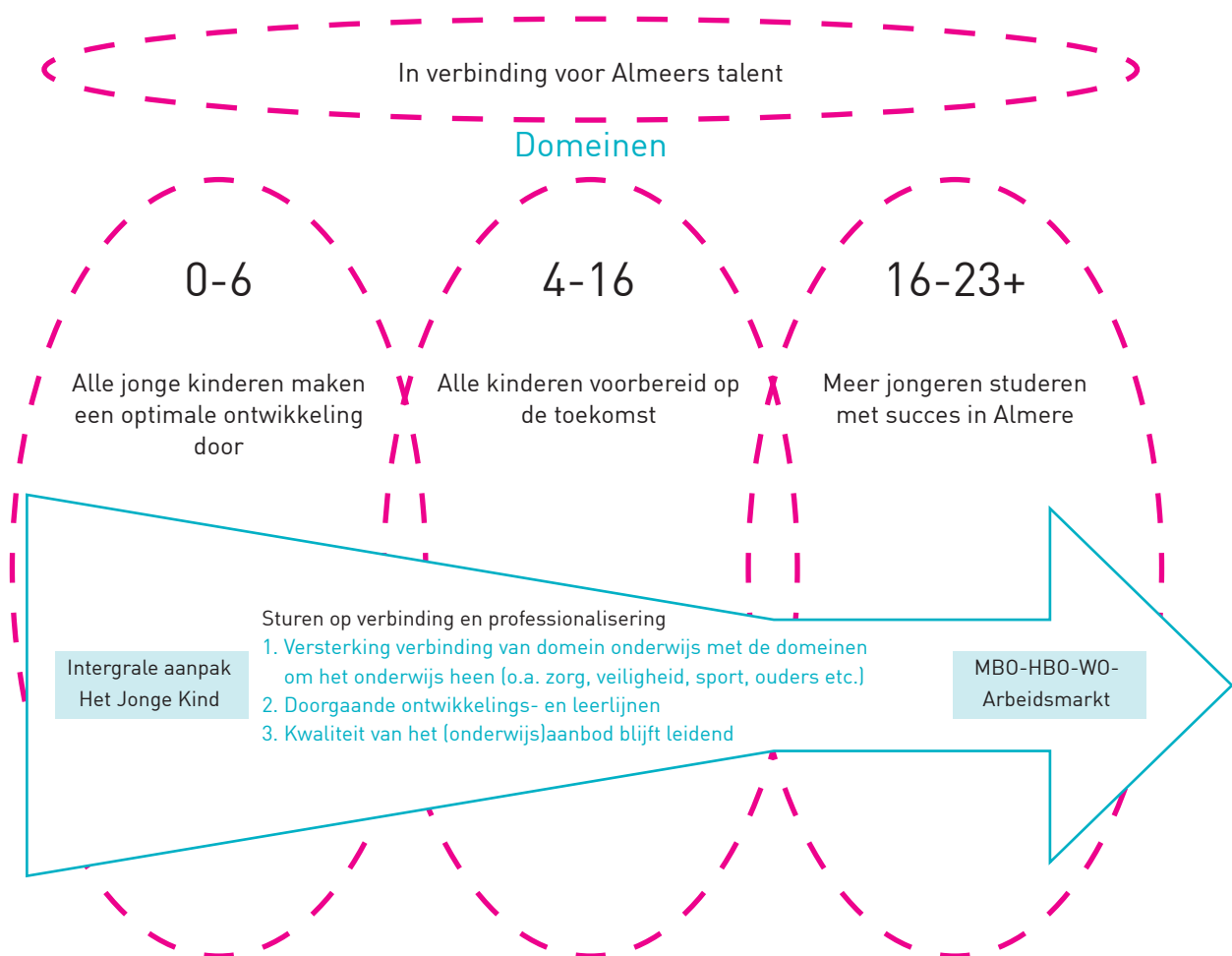
We onderscheiden in totaal drie programmalijnen:

1. We versterken de samenwerking tussen onderwijs en andere maatschappelijk partners.
2. We versterken de doorgaande ontwikkelings- en leerlijnen binnen de gehele onderwijskolom.
3. We blijven streven naar een kwalitatief goed (onderwijs)aanbod in de gehele kolom.

Aanvullend op deze drie programmalijnen werken we aan een overkoepelend thema vanuit Almere 2.0: het opstellen van een onderwijsvisie Almere 2030.

In de verdere uitwerking van deze LEA wordt per programmalijn eenzelfde structuur gehandhaafd en komen de drie leeftijdsgroepen (de groepen 0-6 jaar, 4-16 jaar en 16-23+ jaar) steeds terug. We starten met het beschrijven van de programmalijn. Vervolgens vertalen we dit naar de einddoelen 2018 per leeftijdsgroep.

Schematisch ziet de LEA 2015-2019 er als volgt uit:

Programmaliijn 1: Versterking samenwerking tussen onderwijs en andere maatschappelijke partners

Ouders zijn verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kinderen, maar ook kinderopvang en onderwijs dragen hun steentje bij aan de ontwikkeling van alle cognitieve, emotionele en sociale potenties van het kind. Met de meeste kinderen gaat het goed in Almere. Maar soms heeft een kind iets extra's nodig, omdat de ontwikkeling stagneert. Een veelheid van factoren kan hieraan debet zijn. Wij zetten in op preventie en vroegsignalering, om adequaat handelen van professionals en ouders mogelijk te maken. Laagdrempelig, toegesneden op het kind en zijn omgeving en zo "licht" mogelijk, of zo snel mogelijk als er intensievere zorg nodig is. Dat voorkomt achterstanden in ontwikkeling en eventueel zwaardere problemen op latere leeftijd.

1.1 Nul tot zes jaar: Preventie en vroegsignalering

Als een kind zich niet optimaal ontwikkelt moet dat vroeg worden gesignaleerd zodat er zo snel mogelijk gehandeld kan worden door professionals en ouders. Uitgangspunten voor deze samenwerking zijn dat de hulp en ondersteuning laagdrempelig zijn en toegesneden op het kind en zijn omgeving. Dit willen wij om zwaardere problemen op latere leeftijd te voorkomen.

Hoe zien we dat er eind 2018 sprake is van vroegsignalering en preventie?

- 100% van de kinderen die een indicatie hebben voor VVE zijn benaderd voor deelname en 90% maakt daadwerkelijk gebruik van het aanbod;
- Pedagogisch medewerkers en leerkrachten onderbouw basisschool hebben kennis van ontwikkelingsproblematiek. Bovendien zijn de handelingsvaardigheden van deze professionals uitgebreid;
- De samenwerking tussen onderwijs en de JGZ/ jeugdhulp/ Jeugd GGZ is tot stand gebracht, bijvoorbeeld in een kindcentrum. Deze samenwerking kan de ouders ondersteuning bieden bij de opvoeding van hun kind.

1.2 Vier tot zestien jaar: vroegsignalering en maatwerk

Elke leerling moet het onderwijs krijgen dat hij/zij nodig heeft. Dit betekent maatwerk per kind. Pas dan komt de ontwikkeling van een kind volledig tot zijn recht. De opkomst van ICT en nieuwe innovatieve onderwijsmethodes maakt maatwerk beter mogelijk. Er is op die manier sprake van meer gepersonaliseerd onderwijs, maar ook inzet op 21st century skills. De onderwijsbesturen zijn hier verantwoordelijk voor.

De gemeente Almere en de Coöperatie Passend Onderwijs Almere (CPO) willen één afsprakenkader vanuit de Jeugdwet en de Wet passend onderwijs. Het doel hiervan is om binnen de onderwijssetting tot samenwerking te komen tussen jeugdhulp en onderwijs. Het is ook binnen dit domein van belang om vroeg te signaleren dat een leerling extra ondersteuning of begeleiding nodig heeft en dat de thuissituatie wordt betrokken. Het uitgangsprincipe is dan ook: één kind, één gezin, één plan (ook op school). Op deze manier wordt het handelen van de leerkracht in de klas versterkt (door ondersteuning, maar tegelijkertijd ook kennisoverdracht) en blijft de zorg laagdrempelig.

Hoe zien we dat eind 2018 de verbinding tussen onderwijs en zorg is toegenomen?

- Er is sprake van verminderde uitstroom naar het (V) SO; meer kinderen blijven binnen het reguliere onderwijs en er zitten geen kinderen thuis;
- Leerkrachten herkennen problemen bij kinderen waarvoor speciale expertise nodig is;
- Scholen maken onderdeel uit van de zorgstructuur voor jeugd;
- Ouders zijn verantwoordelijk voor de opvoeding en ontwikkeling van hun kind. Vanuit de zorg en de school wordt er daarom mét de ouders en het kind gesproken, niet over ouders of kinderen.

1.3 Zestien jaar tot 23 plus: meer verbinding onderwijs en zorg

Het hoger en middelbaar beroepsonderwijs biedt jongeren de kans om hun talenten optimaal te ontplooiën naar zelfredzaamheid en burgerschap. De jongeren staan centraal en worden aangesproken op het nemen van verantwoordelijkheid voor hun eigen toekomst. Dit is niet voor elke jongere een vanzelfsprekendheid. Soms is daar zorg en ondersteuning bij nodig. Bij de ondersteuning van de jongeren is maatwerk van groot belang.

Met de kadernota *'Sluitende Aanpak Jongeren in Almere: een Springplank naar Werk'* (SAJ) is er in 2013 samenhang aangebracht tussen zorg voor jeugd, het voorkomen van voortijdig schoolverlaten, de aanpak van jeugdwerkloosheid, een vangnet en springplank voor kwetsbare jongeren en de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

Het streven naar nog meer samenwerking tussen het onderwijs en de zorg blijft, maar eerst wordt verder onderzocht wat daar voor nodig is. De eerste signalen vanuit zowel het mbo als het hbo geven aan dat er meer aandacht nodig is voor de begeleiding van jongeren met een ondersteuningsvraag. Aanvullend hierop wordt bepaald op welke wijze de regie op de SAJ versterkt moet worden.

Hoe zien we dat eind 2018 het mbo en hbo en de zorg verbonden zijn?

- Minder voortijdig schoolverlaters in het mbo en hbo;
- Meer instroom van jongeren die eerder zijn uitgevallen uit het onderwijs; Scholen maken onderdeel uit van de zorgstructuur voor jeugd;
- Ook MBO en HBO maken onderdeel uit van de zorgstructuur voor jeugd.

Programmaliijn 2: Versterking doorgaande ontwikkelings- en leerlijnen binnen de gehele onderwijskolom

Gedurende de gehele ontwikkel- en leerperiode van een kind, stapt een kind over van de ene vorm van opvang/ onderwijs naar een andere. Het is belangrijk dat er geen “knip” zit tussen de overgangen, dat leerlingen goed worden overgedragen en op de juiste plek belanden, passend bij hun behoeftes en mogelijkheden. We streven ernaar dat in 2019 ouders en kinderen de periode van 0 tot 23 jaar als een aaneengesloten speel-, ontwikkel- en leerlijn ervaren.

2.1 Nul tot zes jaar: doorgaande lijn voor- en voerschool

Het belang van de eerste levensjaren in de ontwikkeling van een kind is zeer groot en daarmee bepalend voor de rest van het leven van een kind. Het leren van een kind begint niet op vierjarige leeftijd. Een aaneengesloten speel-, ontwikkel- en leerlijn voor alle kinderen van 0 tot 6 jaar in Almere is nodig. Een kind komt van lerend spelen tot spelend leren. Ieder kind speelt, ontwikkelt en leert op zijn eigen manier. De leer- en ontwikkelingsroutes sluiten aan bij die individuele ontwikkeling. Hinderlijke overgangen tussen voerschoolse voorzieningen en basisonderwijs worden door de samenwerking tussen de voerschoolse voorzieningen en de school opgeheven. De voerschoolse voorzieningen en de scholen werken nauw samen om dit te bereiken, ze kennen elkaar en maken gebruik van elkaars kennis, competenties en werkwijzen.

Hoe zien we dat er eind 2018 een doorgaande lijn 0 tot 6 jaar tot stand gekomen is?

- De overdracht is optimaal geregeld tussen voerschoolse voorziening en basisschool. Dit is geregeld door gebruik van de Peuterestafette of door goede samenwerkingsafspraken onderling;
- Alle basisscholen in Almere zijn een samenwerking aangegaan met één of meer voerschoolse voorzieningen, op basis van de kennis van leerlingstromen. Deze samenwerking is gebaseerd op een gedeelde pedagogische en educatieve visie en vertaald naar het handelen van de mensen die deze visie uit moeten voeren. Dat zijn de PM'ers en de leerkrachten van de onderbouw en hun leidinggevendens;
- Ouders ervaren dat voerschoolse voorziening en basisschool één zijn;
- Op minimaal 10 plekken in de stad zijn er kindcentra ontstaan. Dit zijn samenwerkingsverbanden tussen opvang en onderwijs onder één leiding, waarbinnen ook vrijetijdsactiviteiten en zorg en ondersteuning ingezet worden.

2.2. Vier tot zestien jaar: goede overgangen in de kolom

De laatste jaren is er flink ingezet op de overgangen po-vo en vo-mbo. Het is voor kinderen erg belangrijk dat er geen ‘knip’ zit tussen de overgangen, maar dat het leerproces aansluit op hun behoeftes en op wat ze al geleerd hebben. Om dit te kunnen bereiken, zijn er protocollen opgezet hoe de scholen, samen met de leerlingen en hun ouders ervoor kunnen zorgen dat de leerling een doorgaande leerlijn heeft, een soepele overgang van de ene naar de andere school. Een advies over het vervolgonderwijs is hierin van groot belang, maar dat geeft de school in afstemming met de leerling en de ouders.

Hoe zien we dat er eind 2018 doorgaande leer- en ontwikkellijnen zijn?

- In 2019 ervaren ouders en kinderen de periode van 0 tot 16 jaar als een aaneengesloten speel-, ontwikkel- en leerlijn;
- De overgang po-vo verloopt goed voor kinderen: Er is minder op- en afstroom binnen het vo, op- en afstroom is niet hoger dan het landelijk gemiddelde;
- De overgang v(mb)o-mbo verloopt goed voor jongeren: Er is minder uitval in het mbo, uitval is niet hoger dan het landelijk gemiddelde.

2.3 Zestien jaar tot 23 plus: meer doorstroom binnen het mbo en doorstroom naar het hbo

2.3.1 Het middelbaar beroepsonderwijs

In iedere jongere op het mbo schuilt talent voor, passie voor of vergaande interesse in een bepaald onderwerp en/of beroep. Niet iedere jongere ontdekt dit even snel. Voor elke jongere op het mbo biedt het onderwijs de mogelijkheid zijn of haar talenten of passies te ontdekken en te verkennen. Wat daarbij helpt is een drempelloze overgang van het ene niveau van het mbo naar het volgende niveau binnen het mbo en een zo drempelloos mogelijke overgang van het mbo naar het hbo. Het wegnemen van obstakels draagt ertoe bij dat iedere jongere het meeste en beste uit zichzelf kan halen.

2.3.2 Het hoger onderwijs

Het is de ambitie van Windesheim Flevoland om het studiesucces binnen het eerste jaar van het hbo te vergroten. De Christelijke Agrarische Hogeschool (CAH Vilentum) wil de doorstroom vanuit voortgezet onderwijs, de Technasia en vanuit de groene mbo's verbeteren. Zowel de CAH als Windesheim hebben de afgelopen jaren hun opleidingsaanbod uitgebreid met de zogenaamde Associate Degree (AD). Dit is een korte, tweejarige opleiding tussen mbo en hbo en is momenteel met een flinke opmars bezig in Nederland. Het maakt het voor afgestudeerde mbo studenten mogelijk om zich aanvullend op hbo niveau te kwalificeren en/of gemakkelijker om door te stromen naar het hbo. CAH, Windesheim en ROC Flevoland zijn in 2014 met subsidie van de gemeente een breed onderzoek gestart onder het bedrijfsleven om helder te krijgen aan welke AD's het bedrijfsleven in de regio Almere/Flevoland behoefte heeft. Dit onderzoek biedt input voor de verdere doorontwikkeling van de AD's in de stad.

Hoe zien we eind 2018 verbeteringen in de doorstroom van het mbo naar het hbo?

- Op 1 januari 2019 stroomt minimaal 65% van de mbo-studenten uit Almere die in het HBO doorstuderen, door naar het tweede jaar van de hbo-opleiding of AD in Almere;
- Het percentage hoofdfasestudenten met een mbo vooropleiding uit Almere dat binnen 5 studie jaren afstudeert met een AD of Bachelor in Almere, bedraagt per 1 januari 2019 minimaal 75%;
- Jongeren op het mbo hebben inzicht in hun studiesucces op het hbo onder andere door het afnemen van startassessments;
- Jongeren op het mbo hebben inzicht in de vaardigheden die zij zich eigen moeten maken om succesvol te studeren op het hbo;
- Jongeren worden op het mbo begeleid in het maken van de juiste studie keuze voor een hbo-opleiding;
- Almere heeft vijf tot zeven AD's in de stad;
- Bij de CAH stromen meer studenten in vanuit de Technasia en de groene mbo's;

Programmaliijn 3: Kwalitatief goed (onderwijs)aanbod in de gehele kolom

Om de begeleiding van en het onderwijs aan onze kinderen optimaal te laten verlopen versterken we de professionaliteit van de mensen die met onze kinderen werken. Dat doen de LEA partners ieder vanuit hun eigen verantwoordelijkheid en rol en waar nodig ondersteunt de gemeente. We kiezen in Almere voor vakmensen, die weten wat ze doen en waarvoor ze het doen. En dat is: een optimale ontwikkeling van ieder Almeers kind, in afstemming met de ouders.

3.1 Nul tot zes jaar: professionalisering

Om de begeleiding van onze jonge kinderen in Almere optimaal te laten verlopen is de professionaliteit van de mensen die met jonge kinderen werken van groot belang. Niet de programma's en methodes staan voorop, maar de manier waarop ze uitgevoerd worden en de kennis en competenties van de uitvoerders. In Almere moeten sterke professionals werken die weten wat ze doen en waarvoor ze het doen. Het streven naar een optimale ontwikkeling van ieder Almeers kind is een verantwoordelijkheid van ouders en professionals.

Hoe zien we dat eind 2018 de professionaliteit in het werken met kinderen van nul tot zes is toegenomen?

- Alle pedagogisch medewerkers (PM-ers) en leerkrachten in de onderbouw van de basisschool zijn goed opgeleid en getraind voor de uitvoering van peuterwerk en voor- en vroegschoolse educatie;
- Er zijn nieuwe opleidingen/gezamenlijke modules vanuit Pabo en Pedagogiek en MBO-SPW ontwikkeld die samenwerken met en afgestemd zijn op de praktijk;
- Ouders worden betrokken bij de aanpak binnen opvang en school;
- Alle PM-ers die met VVE werken hebben taalniveau 3F;
- Er is kennis van ontwikkelings- / handelingsgericht werken (OGW) bij pedagogisch medewerkers in de kinderopvang en leerkrachten van de onderbouw basisonderwijs;
- Op alle VVE locaties wordt gewerkt volgens het kwaliteitskader VVE;
- Leidinggevenden zijn toegerust om hun medewerkers te sturen op resultaten en de juiste competenties, om de kwaliteitscyclus te beschrijven en te implementeren en monitorgegevens te interpreteren. Besturen zijn hiervoor verantwoordelijk;
- Er komen minder kinderen met taalachterstand op 4-jarige leeftijd in het basisonderwijs.

3.2 Vier tot 16 jaar: schoolontwikkeling en professionalisering

Alle kinderen in Almere moeten goed onderwijs kunnen krijgen. Daar hoort bij dat alle scholen (minimaal) een basisarrangement hebben en goed opgeleide docenten die alle kinderen onderwijs op maat kunnen bieden. Zowel op gebied van cognitieve vaardigheden als op gebied van talentontwikkeling voor bijvoorbeeld muziek, cultuur of sport. Deze zaken worden vanuit het onderwijsveld opgepakt. Andere zaken van belang zijn het naar een hoger niveau tillen van het woordenschatonderwijs in Almere en de aandacht voor mogelijke dyslexie bij kinderen. Ook een op maat gemaakt aanbod van voldoende leertijd voor alle kinderen is van belang om de ontwikkeling optimaal te stimuleren. Daarnaast blijft de gezamenlijke inzet op het betrekken van ouders (thuissituatie) bij de ontwikkeling van kinderen, school en thuis bestaan. Door van elkaar te leren en elkaar aan te vullen kan elk kind geboden worden wat het nodig heeft. Dit alles hoort bij de taak van de schoolbesturen.

Hoe zien we dat eind 2018 de kwaliteit van het onderwijs is toegenomen?

- Er zijn geen zwakke scholen maar juist meer excellente scholen, volgens Almeerse definitie;
- In 2018 scoort 60% van de leerlingen in de groepen 3, 4 en 5 op of boven het landelijk gemiddelde van de toetsen woordenschat;
- Er stromen minder kinderen door naar jeugdhulp voor dyslexie;
- Leerkrachten gebruiken vormen van gepersonaliseerd onderwijs, onderwijs op maat voor ieder kind;
- Almere kent een stedelijk bereik met OnderwijsTijdVerlenging(OTV)-projecten.

3.3 Zestien jaar tot 23 plus: meer jongeren studeren succesvol in Almere

In Almere wonen ongeveer 7.500 jongeren die een mbo-opleiding volgen. Circa 4.500 van deze jongeren – 63% van het totaal – studeert daadwerkelijk in Almere. De overige 37% verkiest steden als Amsterdam, Hilversum en Utrecht boven Almere om hun mbo-opleiding te volgen. De redenen om buiten Almere een mbo-opleiding te volgen zijn uiteenlopend. Een deel van de jongeren volgt een opleiding die simpelweg in Almere niet wordt aangeboden, zoals de Meubelmakerschool of de opleiding Vliegtuigtechniek in Amsterdam. Een ander deel verkiest juist steden als Amsterdam en Utrecht boven Almere vanwege het studentenleven aldaar. We streven ernaar dat meer leerlingen in Almere hun mbo-opleiding gaan volgen.

Aanvullend op het mbo kent Almere twee snel groeiende hoge scholen: Windesheim Flevoland en de Christelijk Agrarische Hogeschool. Dit jaar zullen de eerste studenten afstuderen aan Windesheim Flevoland. Beide hoge scholen krijgen steeds meer naamsbekendheid, breiden hun (internationale) opleidingsaanbod verder uit en verbinden zich steeds meer aan de regio. Beide scholen streven ernaar hun positie en imago in de regio verder te versterken en hun instroom vanuit de regio te verhogen.

Mbo: Hoe zien we dat eind 2018 meer jongeren middelbaar onderwijs volgen in Almere?

- Op 1 januari 2019 studeert 70% van de jongeren die in Almere wonen en een mbo-opleiding volgen, aan één van de drie mbo-instellingen in Almere;
- Het mbo in Almere staat landelijk goed op de kaart en scoort bovengemiddeld in de diverse benchmarks (o.a. de mbo-Keuzegids);
- Het aanbod is uitgebreid door de komst van een ROC in Almere Poort;
- De cijfers laten zien dat er sprake is van een toenemend aantal studenten in Almere.

Hbo: Hoe zien we dat eind 2018 meer jongeren hoger onderwijs volgen in Almere?

- Het hbo in Almere staat landelijk goed op de kaart en scoort bovengemiddeld in de diverse benchmarks (o.a. de hbo-Keuzegids);
- Het (internationale) opleidingsaanbod is uitgebreid;
- De cijfers laten zien dat er sprake is van een toenemend aantal studenten in Almere.

Tot slot

Een onderwijsvisie voor Almere 2030

Op 20 november 2013 ondertekenden het Rijk, de provincie Flevoland en de gemeente Almere de Uitvoeringsovereenkomst Almere 2.0. Deze uitvoeringsovereenkomst is een uitwerking van de in de Rijksstructuurvisie Amsterdam-Almere-Markermeer (RRAAM) opgenomen ambities voor Almere. In het kader van de uitvoeringsovereenkomst is het van belang om te komen tot een “onderwijsvisie 2.0”. Hiermee kan eventueel aanspraak gemaakt worden op het Fonds Verstedelijking van de gemeente Almere, de Provincie Flevoland en het Rijk.

De te ontwikkelen visie heeft betrekking op de ontwikkeling van de stad Almere en de vragen, opgaven en uitdagingen die hieruit voortkomen voor het onderwijs in Almere. Deze visie wil de gemeente Almere (team Leren & Cultuur) gezamenlijk opstellen en vervolgens met het Rijk en Provincie bespreken. Deze visie kan de basis zijn voor de komende beleidsontwikkelingen binnen het onderwijs in Almere.

Vraagstuk: hoe ziet het onderwijs er in 2030 uit en op welke wijze wil de gemeente Almere zich gaan onderscheiden binnen de metropoolregio Amsterdam (MRA)? Op welke wijze kunnen en willen de onderwijspartners hieraan een bijdrage leveren?

In de periode september 2015-voorjaar 2016 neemt de gemeente het initiatief tot het opstellen van een onderwijsvisie samen met de LEA-partners, OCW en de Provincie. De gemeente Almere werkt hierin samen met Peter van Lieshout, lid van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) en schrijver van het rapport “Naar een lerende economie: investeren in het verdienvermogen van Nederland (2013)”. Het resultaat hiervan leidt tot een onderwijsvisie die gedragen wordt door de LEA-partners, College van B&W, de Provincie en het Rijk. Vanuit de onderwijsvisie kan vervolgsbeleid voor de lange termijn ontwikkeld worden. De onderwijsvisie vormt bovendien het kader voor de aanvragen die gedaan kunnen worden richting het Fonds Verstedelijking Almere.